

България се нуждае от нов тип законодателен акт за климатичната си политика

- Политиката за реагиране на промени в климата продължава да е обект на внимание в международен и европейски план, но не така е в България.
- „Хоризонталният“ характер на тази политика налага осъществяването ѝ едновременно в различните сектори на икономиката, като националното законодателство трябва по специфичен начин да урежда секторни и междусекторни отношения. Точно това е сериозен проблем на сегашното българско законодателство, касаещо климатичната политика.
- България спешно се нуждае от нов тип законодателен акт, регламентиращ осъществяване на национална политика съобразно специфичните рискове от климатичните промени за секторите на икономиката в страната. Законът за ограничаване на измененията в климата от 2014 г. не отговаря на тези изисквания, затова от „Зелени закони“ ще инициираме консултации и дискусии относно възможността и начина да се изработи национален Рамков законодателен акт за реагиране на промени в климата.

Световната пандемия от COVID-19 остана доминираща тема и през изминалия ноември както в международен план, така и в България. Политиката за реагиране на промени в климата, обаче, в международен и европейски план остава обект на внимание, докато България продължава с “business as usual” („бизнес както досега“ - <https://www.zelenizakoni.com/novini/shokovo-prevklyuchvane-zaradi-koronavirusa-i-politikite-za-reagirane-na-promeni-v-klimata>) и практически не се предприемат действия за осъществяване на такава политика у нас.

В международен план ще отбележим накратко следното:

- Световната метеорологична организация публикува доклади, потвърждаващи, че (1) „през 2020 г. нивата на въглероден диоксид в атмосферата са продължили да се увеличават. В началото на годината, когато заради пандемията човешката активност намаля, беше отчетен спад на емисиите на въглероден диоксид със 17%. Според експертите обаче спадът за цялата година ще е по-малък.

Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони, се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. www.activecitizensfund.bg

За 2019 г. концентрацията на въглероден диоксид е нараснала от 407,9 на 410,5 части на милион, а за 2020 г. се е увеличила още повече“ (<https://public.wmo.int/en/media/press-release/carbon-dioxide-levels-continue-record-levels-despite-covid-19-lockdown>), и (2) 2020 се очертава да бъде шеста последователна година със средни температури над климатичната норма (<https://public.wmo.int/en/media/press-release/2020-track-be-one-of-three-warmest-years-record>);

- преди да станат ясни резултатите от проведените на 3 ноември президентски избори, САЩ излязоха официално от Парижкото споразумение за климата, но избраният за следващ президент Джо Байдън не само се ангажира с връщане на страната в това Споразумение, но и включи в бъдещия си кабинет нова позиция - специален пратеник по въпросите на климата, за която е предложен бившият държавен секретар във втория мандат на президента Барак Обама Джон Кери (https://www.dnevnik.bg/sviat/2020/11/24/4143029_bivsh_purvi_diplomat_na_obama_shte_otgovaria_z/);
- в навечерието на влизането в действие на Парижкото споразумение освен Европейския съюз (ЕС) като цяло, Китай, Япония и Южна Корея поеха конкретни ангажименти за постигане на климатична неутралност, а на 3 ноември президентът на Русия издаде указ за намаляване на емисиите парникови газове с до 70% до 2030 г. (<https://www.sinoptik.bg/news/rusia-shte-namali-emisiite-na-parnikovite-gazove-5539>);
- в ЕС продължават преговорите и по уточняване на целта за намаляване на емисиите парникови газове - с 55 или 60% до 2030 г., и по параметрите на многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021-2027 г. и европейския план за възстановяване от кризата поради COVID-19. Непроменена е решимостта за предприемане на необходимите действия за постигане на целта за климатична неутралност до 2050 г. чрез осъществяване на реформи и инвестиции от страните членки.

В България политиката за реагиране на промени в климата продължава да се negliжира, въпреки че данни от наблюденията и резултати от изследвания свидетелстват за все повече неблагоприятни ефекти от тези промени у нас. В анализите на „Зелени закони“ търсим причините за това negliжиране и обосноваваме необходимостта от промяна във възможно най-скоро време. Една причина е в самия характер на политиката за реагиране на промени в климата, която по своята същност е „хоризонтална“, и елементи от нея трябва да се формулират и осъществяват едновременно в различните сектори на икономиката. По тази причина законодателството за климатичната политика следва да урежда специфични секторни и междусекторни отношения така, че да се управляват по най-добър начин увеличаващите се рискове от неблагоприятни промени на климата в България.

Законът за ограничаване изменението на климата от 2014 г., с всичките си изменения оттогава до сега, (ЗОИК, <http://www.parliament.bg/bg/laws/ID/14595>) не създава условия в горния смисъл. Този Закон урежда предимно правни отношения, произтичащи от задълженията на страната по международната и европейската схеми за търговия с квоти за емисии на парникови газове (ПГ), но в недостатъчна степен третира необходимостта от и осъществяването на координирани действия за управление на рисковете и практически мерки за адаптиране към случващите се промени в климата. От приемането си досега ЗОИК е допълван и променян главно за да отразява/транспонира съответни Директиви на ЕС или промени в такива. А във връзка с влизането в действие на Парижкото споразумение от началото на следващата година, България трябваше вече да е формулирала своя специфична национална политика за реагиране на промени в климата, отчитайки конкретните условия в страната, която да е в унисон с настоящия международен и европейски дневен ред. Към днешна дата практически това не се е случило, но по-лошото от липса на политика и съответни действия е провеждането на грешна политика и действия. В предишни анализи на „Зелени закони“ сме посочвали и коментирали конкретни примери за това, можем да дадем още такива примери от последните седмици, но един е особено показателен: изявлението на министъра на околната среда и водите в Народното събрание на 27.11. т.г. От трибуната на Парламента министърът обяви предстояща водна криза в Бургас и региона поради продължително засушаване и намалени обеми на язовири в този, а и други региони на страната. Въпреки че действително има данни за намалени

количества валежи, а и за други негативни ефекти от затоплящия се и все по-засушлив климат у нас, факт е липсата на координирани – и то именно от страна на МОСВ, действия за управление на рисковете от тези ефекти. Вместо това, на среща при министър председателя часове след изявлението си в Парламента министър Емил Димитров „отмени“ водната криза, а едно от действията за „решаване“ на съществуващите проблеми се оказа освобождаването на зам. министъра на околната среда и водите Атанаска Николова - отговаряща и за климатичната политика, и назначаването на двама нови зам. министри с ресори „води“ и „отпадъци“.

Така в България от години не само не се решават, а още повече се задълбочават съществуващите проблеми не толкова и само от самите ефекти на климатичните промени, а от неразбиране и negliжиране на необходимостта да се провежда последователна климатична политика. За да не се загуби още ценно време, сега е моментът за разработване на нов тип законодателен акт, отчитащ комплексния и хоризонтален характер на климатичната политика и регламентиращ осъществяването ѝ съобразно специфичните условия в страната понастоящем и в близко бъдеще.

От „Зелени закони“ смятаме, че няма как това да стане с промени (ЗИД) в ЗОИК, с прилагане на подхода „на парче“ - чрез изменения и допълнения в други закони, дори в преходни и заключителни разпоредби на съвсем различни такива, каквито са обичайните законодателни практики у нас, или пък с „политически“ решения. Нашето виждане е, че има специфични за България рискове от вече наблюдаваните ефекти от климатичните промени - те следва да се определят по начин, както бе направено през 2013-2014 г.: по обща методология, приложена по сектори (<https://www.moew.government.bg/bg/analiz-i-ocenka-na-riska-i-uyazvimostta-na-sektorite-v-bulgarskata-ikonomika-ot-klimaticni-promeni>). Стъпвайки на такава актуална оценка за рисковете, според нас Климатичният акт трябва:

- да зададе принципи и механизми, общи за всички икономически области, така че да се фокусират усилията за управление на рисковете от неблагоприятни климатични промени в страната. Насоки за това има в Европейския Закон за климата, който „има за цел ... икономиката и обществото на Европа да станат неутрални по отношение на климата до 2050 г. Това означава, че трябва да се постигнат нулеви нетни емисии в ЕС като цяло, основно чрез намаляване на емисиите, инвестиране в екологосъобразни технологии и опазване на околната среда. Със законодателния акт ще се гарантира, че всички политики на ЕС допринасят за постигането на тази цел и че всички сектори на икономиката и обществото участват в нейното изпълнение.” (https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/law_bg). Българският климатичен акт, обаче, не трябва просто да „превежда“ /транспонира европейския Закон за климата, а да създаде

Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони,“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. www.activecitizensfund.bg

необходимата законодателна основа за реално осъществяване на национална политика за реагиране на промени в климата у нас;

- да прилага про-активен, системен и цялостен подход, както и фокус върху превантивни действия.

В най-скоро време ще инициираме и проведем консултации и дискусии с правни експерти и с експерти от различни икономически области относно възможността и начина да се изработи национален Рамков законодателен акт за реагиране на промени в климата.